Jüdische Pester Zeitung.

יידישע פעסטער צייטונג

אויף דיעזער צייטונג קאנן מאן יעדען-טאג פרענומעריערען
אונד דער פרענומעראציאָנס-פרייז בעגיננט מיט דעם טאגע עמפפאנגעס דעס ערסטען בלאטטעס.
דיא רעדאקציאָן בעפינדעט זיך אין פעסט וואַיצנער בולוואר נומ' 29 וואָהין מאן אויך דיא פרענומעראציאָנס-געלדער צו זענדען בעליעבע.

דיעזעס בלאטט ערשיינט דריימאל' וועכענטליך מאָנטאג, מיטוואָך אונד פרייטאג, אונד קאָסטעט
פיר עסטרייך-אונגארן
גאנציעהריג 10 גולד. — קר. ע. וו.
האלביעהריג 5 גולד. — קר. ע. וו.
פיערטעליעהר. 2 גולד. 50 קר. ע. וו.
פיר'ס אויסלאנד
גאנציעהריג 11 גולד. — קר' ע' וו'
האלביעהריג 5 גולד. 50 קר' ע' וו'
פיערטעליעהר' 2 גולד. 45 קר' ע' וו'

Nr. 40, דרייצעהנטער יאהרגאנג — פעסט, מאָנטאג ה' ניסן ה.תרמ"א. — Pest, den 4. April 1881.

פאָליטישע איבערזיכט.

וויא וויר עס פאָראויסגעזאגט, וויל גריעבענלאנד דורכאוים דען קריעג געגען דיא טירקייא אונד ווענן איהם איף דער סולטאן אללעס נאכגיבט. נון גיבט אבער דער סולטאן ניכט איינמאל אלל דאס נאך, וואס איף דער בערלינער נאכקאָנפערענץ פיר גריעבענלאנד בעשטיממט וואורדע. דער סולטאן האט ביזהער נור דיא מייסטען דער איף יענער נאכקאָנפערענץ בעשטיממטען פונקטע בעווילליגט, ניכט אבער אללע. — וויא איינע אמטליכע קאָנסטאנטינאָפּלער דעפעשע פאָם 2-טען אפריל מעלדעט: האט בערייטס דער גריעכישע מיניסטער-פרעזידענט איין רונד-שרייבען אן אללע אויסווערטיגען מיניסטער דער אייראָפּעאישען גראָסמעכטע ערגעהען לאססען, אין וועלכעם ער איף דאס ענטשיעדענסטע ערקלערט: דאס גריעבענלאנד מיט דען ביזהעריגען נאכגיעביגקייטען דעס סולטאנס דורכאוים אונצופריעדען אונד דאהער דער קריעג אונפערמיידליך איזט.

אין דיעזעם רונד שרייבען הייסט עס אונטער אנדערם: „עס דארף ניכט איבערזעהען ווערדען, דאס דיא שטיממונג אין גריעבענלאנד ניכט געשטאטטען ווירד, דאס גערינגסטע פאָן דען איף דער בערלינער נאכקאָנפערענץ צו גונסטען גריעבענלאנדס פעסטגעשטעללטען פונקטען צו אפּפערן, אהנע דאס אללע אנשטרענגונגען געמאכט ווירדען, דיא גראָסמעכטע צו איבערציעגען, וויא דורך דיא קריעגס-ריסטונגען גריעבענלאנדס דיא אפפענטליכע מיינונג איף דען קריעג פאָרבערייטעט זייא. ווענן איך גריעבענלאנד קליין איזט, זאָ וויל עס דאך מיט אכטונג בעהאנדעלט ווערדען אונד מיט זיך ניכט שפּיעלען לאססען."

וויא זיך דיא איבריגען אייראָפּעאישען גראָסמעכטע דעם גריעכיש-טירקישען קריעגע געגעניבער פערהאלטען ווערדען — ווייס מאן ניכט. וויא דיא געסטריגען דעפעשען מעלדען, ווירד אנפאנגס זאממער אין דעם דייטשען באדע עמס איינע צוזאממענקונפט צווישען קאיזער פראנץ יאזעף, קאיזער ווילהעלם אונד קאיזער אלעקסאנדער III. שטאטטפינדען, זיכער ווירד דא הייפטזעכליך דאס געמיינזאמע פאָרגעהען דער אייראָפּעאישען גראָסמעכטע געגען דאס געפעהרליכע טרייבען דער רעוואָלוציאָנערען בעשפּראָכען ווערדען. אין פעטערסבורג קאָממט מאן ערסט נאך אונד נאך דאהינטער, וויא שרעקליך איינגעוואורצעלט אונד פערצווייגט דער ניהיליסמוס אין רוסלאנד איזט. קאיזער אלעקסאנדער III. פינדעט יעדען טאג אין זיינער ראָקטאשע איינען בריעף פאָם ניהיליסטען-קאָמיטע, אין וועלכעם איהם מיט דעם טאָדע געדראָהט ווירד, ווענן ער ניכט באלד פיר רוסלאנד דיא פרייע קאָנסטיטוציאָן געוועהרט. בייא אללען נאכפאָרשונגען איזט מאן ניכט אים שטאנדע, דאהינטער צו קאָממען, איף וועלכע ווייזע דער בריעף אין דיא טאשע דעס קאיזערס היניינפּראקטיצירט ווירד. קאיזער אלעקסאנדער איזט היעריבער אין זאָלכע אייפרעגונג געראטהען, דאס ער זיך ניכט מעהר געטרויט, דיא קירכע אפפענטליך צו בעזוכען.

יעטצט שטעללט עס זיך נאר הערויס, דאס גראָספירסט קאָנסטאנטין (ברודער דעס ערמאָרדעטען קאיזערס אונד אָנקעל דעס יעטציגען רוסישען קאיזערס) אן דער ערמאָרדונג דעס קאיזערס בעטהייליגט וואר. עס וואורדע בייא דעם גראָספירסטען קאָנסטאנטין זאָגאר איינע הויזדורכזוכונג דורך דיא פאָליצייא פאָרגענאָממען, מאן בעשולדיגט דיעזען גראָס-פירסטען, דאס אָבערהויפּט דער רעוואָלוציאָנס-פארטייא צו זיין. זיין זאָהן האטטע מיט אלעקסאנדער III. העפטיגע אייפטריטטע אונד זאָלל זאָגאר דיא האנד געגען דיעזען נייען רוסישען קאיזער ערהאָבען האבען.

פאָרגעסטערן וואורדע וויעדער אין פעטערסבורג דער זאָהן איינעס גייסטליכען פערהאפטעט. דיעזער לעגטע זאָפאָרט איין געשטענדניס אב, דאס ער דער אנפיהרער דער אם 13-טען מערץ געשליידערטען באָמבע וואר. דאס פערהאפטעטע פריילין פעראָווסקי וויל ניכטס איינגעשטעהען. — דיא פערהאפטונג דיעזעס העלדענמיטיגען יונגען שאָנען מעדכענס האט אללע רעוואָלוציאָנערען מיט דעם טיעפסטען שמערצע ערפיללט. דאס ניהיליסטען-קאָמיטע האט בעשלאָססען, פיר דען פאלל, ווענן דאס פריילין פעראָווסקי צום טאָדע פערורטהיילט אונד הינגעריכטעט ווירד, דיא רוסישע קאיזערין צו ערמאָרדען. פאָן דיעזעם בעשלוססע וואורדע אויך שאָן דער רוסישע קאיזער פערשטענדיגט.

אין פעטערסבורג ווערדען יעטצט דאהער דיא אללע-שטרענגסטען מאסרעגעלן געגען דיא ניהיליסטען פאָרגענאָממען. דאמיט אבער דאס פאָלק ניכט זאגע, דאס יעטצט דער שטאדטהויפּטמאנן אין פעטערסבורג וויא איין הענקער אייגענמעכטיג פאָרגעהען אונד אללעס נאך בעליעבען הינריכטען ווירד, וואורדען אוים דעם פאָלקע 228 מעננער געוועהלט, וועלכע דאס פאָרגעהען דעס שטאדט-הויפּטמאננעס איבערוואכען זאָללען. פרייליך ווערדען זיך דיעזע איך ניכט געטרויען, געגען דאס ווירקען דעם אללמעכטיגען שטאדטהויפּטמאננעס איינווענדונגען צו מאכען. אבער דיא פאָרם דער „איבערוואכונג" איזט היעמיט געוואהרט. — דער פעטערסבורגער שטאדט-הויפּטמאנן האט פאָרלייפיג פאָלגענדע זיכערהייטס-מאסרעגעלן פאָרגעשלאגען: ערסטענס זאָללען אין וועכטערהייזער אונד שראנקען איף אללען נאך דער הויפּטשטאדט פיהרענדען וועגען ערריכטעט ווערדען, אום דיא נאך דער שטאדט רייזענדען פערזאָנען אויפצוהאלטען אונד צו אונטערזוכען. דיא רייזענדען מיססען היעבייא אלזאָגלייך איהרע אבשטייגע-קווארטיער אנגעבען. — צווייטענס דיא איינפיהרונג דער פאָליצייליכען קאָנטראָלע איף אללען באהנהאָפען. דיא אנקאָממענדען קאָננען נור דורך פערמיטטלונג דער פאָליצייא-בעאמטען איין פוהר-ווערק נאך דער שטאדט ערהאלטען. — דריטטענס זאָללען אייניגע פאָן דען 228 אוים דעם פאָלקע געוועהלטען מעננערן איף דען פאָם קאיזער צו פאססירענדען שטראססען דיא אויפזיכט פיהרען.

אים דייטשען רייכסטאגע ווירד דער געגען דיא זאָציאליסטען פאָרצונעהמענדע קאמפף נאך אימער בעשפּראָכען. איף דיא בעשולדיגונג, דאס עס איך ביסמארק מיט דען זאָציאליסטען אונד מיט דען יודען-העטצערן האלטע, אנטוואָרטעטע ביסמארק, דאס ער דיא יודענפיינדליכע בעוועגונג אין דייטשלאנד פעראבשייע אונד דאס ער זיך פאָן דיעזער בעוועגונג אימער „פערנע געהאלטען" האט.

געגען דיעזע רעכטפערטיגונג דעס פירסטען ביסמארק מאכטע אייניגע יודען-פריינדליכע דעפּוטירטע דיא איינווענדונג, דאס דאס „פערנע האלטען" אלליין ניכט גענוגע; ווענן ביסמארק ווירקליך דיעזע יודען-פיינדליכע בעוועגונג פעראבשייט, זאָ העטטע ער דיעזער ניכט פערנע שטעהען, זאָנדערן נאהע טרעטען אונד זיא אונטערדריקען זאָללען.

זאממסטאג אבענדס האט אין בערלין איינע גראָסע פערזאממלונג יידישער לאנדוועהר-לייטע שטאטטגעפונדען. עס וואָרען געגען 2500 פערזאָנען ערשיענען. אונטער גראָסער אויפרעגונג ערקלערטע דא איין יידישער לייטנאנט: „ער האבע דען הויפּט-אנפיהרער דער יודען-פיינדע, נעמליך העררן פאָרסטער, צום דועלל געפאָדערט, פאָן דיעזעם אבער איינע זעהר בעליידיגענדע אנטוואָרט ערהאלטען." — וואס דיא פערזאממלונג ווייטער בעשלאָססען, דאריבער ווירד ניכט בעריכטעט, אבער זאָ פיעל שטעהט פעסט, דאס דיא יודען-פיינדליכע בעוועגונג אין דייטשלאנד זעהר איבערהאנד גענאָממען האט. דער בערלינער פּראָפעססאָר טריישקע, וועלכער עבענפאללס צו דען הויפּט-פיהרערן דער יודען-העטצערייען אין דייטשלאנד געהאָרט, האט דען יידישען דעפּיטירטען לאזע צום דועללע געפאָדערט, וועלכע פאָרדערונג דיעזער וואהרשיינליך יא אננעהמען ווירד.

אים פאָריגען בלאטטע בראכטען וויר דיא רעדע דעס דייטשען מיניסטערס דעם אינגערן, אין וועלכער איך אייניגע שטעללען אוים איינער רעוואָלוציאָנערען זאָציאליסטישען צייטונג ציטירט וואורדען, וועלכע שרעקליכע בעליידיגונגען געגען דיא הערר-שער אונד מאָנארכען ענטהאלטען. דיעזע „געפעהרליכען שטעללען" וואָללטע דער טעלעגראף ניכט מיטטהיילען, אונד זאָ וואָללען וויר דיעזעלבען ערסט נאכטרעגליך נאך איינער בערלינער צייטונג פעראָפפענטליכען. אם טאגע, אן וועלכעם דיא נאכריכט איבער דיא ערמאָרדונג דעס רוסישען קאיזערס איינגעטראָפּפען וואר, שריעב איינע זאָציאל-דעמאָקראטישע צייטונג: „זיעג! זיעג! איינער דער שייסליכסטען טיראננען אייראָפּא'ס, דעם לענגסט דער אונטערגאנג געשוואָרען, דער קאיזער פאָן רוסלאנד — איזט ניכט מעהר! דאס אונגעהייער איזט מיט קרעפטיגער האנד אבגעטהאן. זאָ ענדעט איין טיראנן! אלעקסאנדער II. וואר ניכט דער איינציגע בלוט-הונד אין אייראָפּא. קאיזער ווילהעלם איזט דורכאוים ניכט בעססער: דיא גאנצע פאמיליע פערדיענט, אויסגעראָטטעט צו ווערדען. וויר בילליגען דאס פאָרגעהען דער ניהיליסטען אין פעטערסבורג פאָללשטענדיג. מאָרדעט! צערשמעטטערט! מאכעט אללען דען גאר-אוים: ביז אלל' אונזערע פיינדע פערניכטעט זינד! פאָרווערטס צור טהאט! יעדער איינצעלנע מענש מוס פעסט ענטשלאָססען זיין, זיין לעבען אויפס שפּיעל צו זעטצען. נור א י י ן ציעל גיבט עס, נור א י י נ ע ן וועג, דען וויר איינצושלאגען האבען, אונד דאס איזט דער געוואלטזאמע אומשטורץ דער הייטיגען געזעללשאפט! אונזערע הייטיגען שטאאטס-מעננער זינד עבענפאללס פאָלקס-אונטערדריקער אונד וויל דיעזע „באנדיטען" זאָ פערקאָממען זינד, מיססען זיא עבענפאללס ערמאָרדעט ווערדען. דאס פאָלק האט איבער זיא צו ריכטען, וויא זיא עס פערדיענען, אונד דא וויר וויססען, דאס וויר אונס זעלבסט איבערלאססען זינד, זאָ מיססען וויר זעלבסט האנד אנ'ס ווערק לעגען." —

דיעזע שטעללען אוים איינער רעוואָלוציאָנער-זאָציאליסטישען צייטונג האט דער דייטשע מיניסטער דעם אינגערן אים רייכסטאגע אין אפפענטליכער זיטצונג פאָרגעלעזען, אום צו צייגען, אן וועלכעם אבגרונדע שטאאט אונד געזעללשאפט שטעהען, ווענן דיעזעם רעוואָלוציאָנערען טרייבען דער זאָציאליסטען ניכט רעכטצייטיג איין ענדע געמאכט ווירד. — נון וויר זינד נייגיעריג, וויא דיעזער קאמפף געגען דיא רעוואָלוציאָנערען, דען מאן איבעראלל אין אנגריף גענאָממען, ענדען ווירד!

ראָצע, ווענן עס איהם מאָגליך וועָרע, דעם ראבבי-נער צוגערופֿען העטטע: „לאססען זיא מיך דאָך אין רוהע! איינע זאָלכע שאנדע העטטע איך וואָהל דאָך ניכט פֿערדיענט!"

*(קיין פסח אהנע בלוט-בלבול.) עס איזט וואהרהאַפֿט בעדויערליך, דאס אלליעהרליך פֿאַר דעם פסח-פֿעסט דאס אלטע, אונזינניגע אונד אבגעשמאַקטע „בלוט-בלבול" געגען דיא יודען אן אירגענד איינעם פונקטע אויף דער וועלט אימממער אונד אימממער פֿאָם נייען אויפֿטויכט. זאָ ווירד אויס אלעקסאנדריען (עגיפּטען) פֿאָם 23. מערץ פֿאָלגענדעס בעריכטעט: „גראָססע רייבונגען זינד היער צווישען דער יידישען אונד גריעכישען בעפֿאָלקערונג ענטשטאנדען. איין גריעכיש-כריסט-ליכער קנאבע ווארדע נעמליך טאָדט אויפֿגעפֿונ-דען. דא נון דאס יידישע פסח-פֿעסט נאהע בע-פֿאָרשטעהענד איזט, זאָ ערהאָב דיא גריעכישע בע-פֿאָלקערונג געגען דיא יודען דיא אלטע, לעבערליכע בעשולדיגונג: דיא יודען העטטען דען קנאבען ער-מאָרדעט, וויל זיא דעססען בלוט פֿיר דאס פסח-פֿעסט בענאָטהיגען. עס ענטשטאנד איינע זאָלכע רויפֿעריא, דאסס דאס מיליטער איינריקען מוסטע. היטטע אבענדס טראַפֿען מעהרערע טויזענד מאנן סאָלדאטען אויס קאיראָ אן, אום דיא געשטאָרטע רוהע וויעדער הערצושטעללען. נון ווארדע דער טאָדטע קנאבע אָרצטליך אונטערזוכט. אם גאנצען קאָרפּער קאָננטע קיינע שפּור איינער געוואלטזא-מען טאָדטונג ענטדעקט ווערדען. דיא אָרצטע שטעללטען פֿעסט, דאס דער קנאבע דורך ערטרינ-קען אומ'ס לעבען געקאָממען. עס קאנן אלזאָ פֿאָן איינער בלוט-אבצאפּפֿונג דורך דיא יודען צום גע-בראַיכע ביא איהרעם פסח-פֿעסטע דורכאוים ניכט דיא רעדע זיין. דיא רוהע איזט זייטדעם ניכט ווייע-דער געשטאָרט וואָרדען." (אונזערעם וויססענס האט סיר מאָזעס מאָנטעפֿיאָרע נאָך אים יאהרע 1840 אלס געגען דיא יודען אין דמשק וועגען דעם פֿער-שווינדענס איינעס פֿראנציסקאנער מאָנכס איין בלוט-בלבול ערהאָבען וואָרדע, ביים דאמאליגען סילטאן זיך ערווירקט, דאס איין דעם געזאממטען געביעטע, וועלכעס אונטער טירקישער אָבערהערשאַפֿט שטעהט, ניע מעהר פֿאָן דיעזער פֿאַלשען בעשולדיגונג דיא רעדע זיין דירפֿע. עגיפּ-טען שטעהט וואָהל אונטער טירקישער אָבערהער-שאַפֿט. דיא גריעכישע בעפֿאָלקערונג אין אלעק-סאנדריען זאָללטע אלזאָ פֿאָן שטאאטס-וועגען ווע-גען דער פֿאָן איהר געששטיפֿטעטען אונרוהע געהאָ-ריג געציכטיגט ווערדען!)

*(אויסבויא דער וויענער האַפֿבורג.) אוים וויען ווירד בעריכטעט: דיא האַפֿבורג אין וויען איזט בעקאננטליך פֿערהעלט-ניסמעסיג צו קליין. דיעזעלבע זאָלל נון נייא אויסגע-בויט ווערדען. דיא ביפֿלענע האבען בעריייטס דיא אללער-האָכסטע צושטיממונג זיינער מאַיעסטעט ערהאלטען. דיא געזאממט-קאָסטען דער ערווייטער-טען האַפֿבורג זינד איף 18 מיללִיאָנען בערעכנעט. דיא שטאדט וויען האט איינען פֿאָנד, דער דאצו דיענען זאָלל, דיא שטאדט דירך נייע געביידע צו ערוויי-טערן. פֿאָן דיעזעם פֿאָנדע זינד 10 מיללִיאָנען פֿיר דיא ערווייטערונג דער האַפֿבורג בעשטיממט. וואָ-העַר דיא איבריגען אכט מיללִיאָנען קאָממען ווער-דען — דאס איזט נאָך ניכט בעשטיממט. אימממער-הין ווירד דער גראָסאַרטיגע בויא אלסבאלד אין אנ-גריפֿף גענאָממען ווערדען.

דאס פֿערציינכניס דער היטע אין וויען געצאָגענען קרעדיט- אונד וויענער-לאָזע איזט אונס ביז צום שלוססע דעס בלאַטטעס נאָך ניכט צוגעקאָממען, וועסהאלב דיעזעס ערסט אין נעכסטער נומ' פֿעראָפֿפֿענטליכט ווירד.

געשעפֿטסבעריכט.

פּעסטער פּרייזע.

געטריידע-געשעפֿט. פֿאָן ווייצען וואר געסטערן מעסיג צו מארקטע געבראַכט, דער פֿערקויף וואר גוט. 10000 מעטרצ' ווארדען פֿערקויפֿט.

ווייצען, טהייס- 300 מטרצ' 77,5 קילאָ, 13.12½ גולד. 800 מטרצ' 77, קילאָ 12.95 גול. 100 מטרצ' 77. קילאָ 12,75 גולד. 100 מטרצ' 75,5 קילאָ 12.65 גולד. 890 מטרצ' 75,2 ק' 12.60 גול. — 200 מטרצ' 74,5 ק' 12.35 גולדען. — 100 מעטרצ' 72.7 קילאָ — 12. גולד. 1700 מטרצ' 73. קילאָ 12.15 גולד.— 1000 מעטערצ' 73. קילאָ 12.10 גולדען. 100 מטרצ' 77.3 קילאָ 12,60 גולדען. 200 מטצ' 77.2 ק' 12.70 גול. 200 מטרצ' 76.2 ק' 12.50 גול. 200 מטרצ' 77 ק' 12,25 גולד. 1700 מטרצ' 75.3 ק' 11,35 גול. (אללעס פּער דרייא מאָנאַטע.)

גערסטע 7.42 גולד.

קוקורוץ 5,60 5.82½ גול.

ווייצען פּער פֿריה-יאהר 11,35 11,40 גול.

קוקורוץ באנאטער פּער מאי-יוני 1881, 5.84—6,86 גולד.

האַפֿער פּער פֿריה-יאהר 6,35 — 6.40 גולד.

רעפּס קאָהל 12 גולדען.

פּעסטער שלאכטפֿיעה-מארקט. ביא דער אם 31-טען ד. מ. היער אין פּעסט אבגעהאלטענען וואָכענ-מארקטע ווארדען 1411 שטיק גראָס- אונד 1650 קליין-פֿיעה צו מארקטע געבראַכט. היעפֿאָן ווארדען פֿערקויפֿט: 14 שטיק שטיערע, פּער שטיק פֿאָן 75 — 160 גולדען — 901 אָכסען דאס פּאאר פֿאָן 148 — 336 גולד' 474 קיהע, דאס פּאאר פֿאָן 125—260 גולד. 120 מעלק-קיהע דאס שטיק פֿאָן 80 — 190 גול. 5 שטיק ביפֿפֿעל, דאס פּאאר צו 150—247 גול., 695 שטיק קעלבער, דאס שטיק פֿאָן 9 — 27 גולד. 1656 שטיק שאאפֿע דאס פּאאר 5 — 8, גול— פּרייזע פּער 100 קילאָ: אָכסען-פֿלייש 46 51 גולד— קוה-פֿלייש 45 — 48 גולד., קאלב-פֿלייש 60 — 80 גולד ביפֿפֿעלפֿלייש 40—43 גולד.

לאָטטאָ-ציעהונג פֿאָם 30-טען מערץ 1881.

ברינן: 59 30 38 22 71

פֿעראַנטוואָרטליכער רעדאַקטער: מאיר בר"י רייז.

אנציינגע.

דיא קאָנ. אונג. פּריווילעגירטע

ראָזאָליע-, ליקער-, רום- אונד ווייגעססיג-פֿאבריק פֿאָן

יאָזעף צוואַק עט קאָמפּ.

בודאַפּעסט מאָהרענגאססע נר' 4

עמפּפֿיעהלט איהרע וויסגעצייכנעטען ערצייגניססע עכטען יאמאיקא רום, אללע סאָרטען פֿיינסטען טהעעס זאָוואָהל אים גראָססען אלס אויך אים קליי-נען צו בילליגען פּרייזען.

גלייכצייטיג עמפּפֿעהלען וויר אללע גאטטונ-גען בראננטוויינען, ליקערע, שליוואָוויטץ אונד ווייג-עססיג של פסח, וועלכע אין בעסטער קוואליטעט אונטער שטרענגער ריטועללער אויפֿזיכט פֿאָן אונס ערצייגט ווערדען.

פּרייזקוראנטע ווערדען פֿראנקאָ פֿערזענדעט.

געבעטביכער פֿיר איזראעליטען

אללע גאטטונגען

מחזורים מיט איבערזעטצונג

אין 1, 2, 4, 5 אונד אין 9 טהיילען געבונדען

וויא אויך אללע גאטטונגען

סדורים אונד תחנות פֿיר פֿרויען.

אללעס זעהר שאָן אונד גוט איינגעבונדען

וויא אויך פֿיינע

וואָללענע אונד זיידענע טליתים

מיט עכטען

גאָלד אונד זילבער באָרטען

זאָוויא אללע צום יידישען ריטוס נעהאָרענדען אר-טיקעל אין גראָסטער אויסוואהל, צו בילליגע פּרייזען.

תפילין אונד מזוזות האלטע איך אם לאגער נור פֿאָן דען בעריהמטעסטען סופֿרים אויס גאליציען, פֿיר וועלכע איך פֿיר כשר גאראנטירע. אינפֿאָלגע מיט דען ערסטען טליתים-פֿאבריקאנטען אויס יאראסלויא אונד קאָלאָמעא אבגעשלאָססענען פֿערטראגעס בין איך אין דער לאגע, פֿאָן אָרדינערער ביז צור פֿיינס-טען וואארע צום אָריגינאל פֿאבריקס-פּרייזע פֿערקוי-פֿען צו קאָננען. —

אויך בין איך פֿערזעהען מיט איינעם רייכהאלטי-גען לאגער אין אללען גאטטונגען ש"ס, רב אלפֿס, מגן אברהם, יורה דעה, חשן משפט, אבן עזר אונד ארבע טורים. אללע גאטטונגען תנ"ך מיט מיינען איי-גענען לעדער-באנדען צו דען בילליגסטען פּרייזען. אום צאהלרייכען צוספּרוך ביטטעט

B. Stamberger,

Buchhändler in Miskolcz.

☞ בעשטעללונגען ווערדען געגען נאכנאהמע שנעללסטענס אונד בעסטענס אייסגעפֿיהרט.

פֿרוכט- אונד מעהל-פּרייז-טאבעללע.

פֿריכטע	קיאָלשווער פּר. העקטאָל.	פּער 100 קילאָגראמם
ווייצען		
נאָרדאונגאריש' נייער	74	—.—.—.—
" "	75	11.75 —11.85
" "	76	11.95 —12.05
" "	77	12.10 —12.15
" "	78	13.20—12.25
" "	79	12.30 —12.40
" "	80	—.——.—
פּעסטער באָדען	—	—.——.—
" "	75	12.10—12.30
" "	76	12.40—12.50
" "	77	12.55—12,60
" "	78	12.60—12.65
" "	79	12.70—12.75
" "	80	—.———.—
טהייס	—	—.——.—
" "	75	12 25—12.45
" "	76	12.50—12.60
" "	77	12.70—12.80
" "	78	12 90—13.—
" "	79	13.05 – 13.10
" "	80	——.
וויסעלבורגער	75	12.30—12.35
" "	76	12 40—12 50
" "	77	12.60 –12 70
" "	78	12.80 12 90
" "	79	12.95—13.—
" "	80	—.——.—

פֿריכטע	קיאָלשווער פּר. העקטאָל.	פּער 100 קילאָגראמם
קאָרן	72	10.30—10.60
גערסטע מאלץ	62	—.——.—
גערסטע פֿיטטער	62	7.— — 6.70
האַפֿער	40	6.50 – 6.30
קוקורוץ באנאטער	75	5.70 — 5.65
אנדערער	73	5.00 – 5.65
הירזע	—	6.10 – 5.75

טערמין-פּרייזע		פּער 100 קילאָגר.
ווייצען	פּער אָקטאָבער	10.20
"	"	—.—
"	פֿריהיאהר	11 35
קוקורוץ	"	5,84
גערסטע	"	—.—
האַפֿער	"	6,35
"	"	—.—
רעפּס	"	—.—

באללען-מעהל

דער באללען צו 100 קילאָגראמם מיט זאַק

	פֿל.	קר.
נוממער 0	22	40
" 1	21	80
" 2	21	—
" 3	20	—
" 4	19	60
" 5	18	60
" 6	17	40
" 7	16	40
" 8	15	40
" 8½	14	50
שפּיריטוס: אלטע מעטהאָדע פּיקטרעפֿט	32	25
" קאַרטאָפֿעל	30	25

קורז-טאבעללע פֿאָם 31. מערץ.

געלדקורזע

	פֿל.	קר.
זילבער-אַגיאָ	100	—
דוקאטען	5	50
עסטעררייכ-אונגארישע 8 גולדען גאָלד שטיק (20 פֿראנקס)	9	25
נאַפּאָלעאָנדאָר	9	25
דייטשע רייכסבאנקנאָטען	57	15
20 מארקשטיקע	11	41
פּאַפּיער-רובעל	1	19

לאָזע.

	פֿל.	קר.
1854-ער 4 פּערצענטיגע שטאאטסלאָזע	120	75
1860-ער " גאנצע	130	—
דעטטאָ " האלבע	132	50
1864-ער לאָזע צו 100 גולדען	172	—
דעטטאָ " 50 "	171	—
ראָטע רענטענשיינע	27	—
טייסען-לאָזע	22	—
קרעדיט-לאָזע	182	—
קלארי-לאָזע צו 40 גולדען	41	—
דאָנוי-דאמפּשיפֿפֿאהרטס-לאָזע	107	—
אינסבּרוקער לאָזע	25	—
קעגלעוויטש לאָזע צו 10 גולדען	17	50
ראָטהער לאָזע " 20 "	20	40
אָפֿנער לאָזע " 40 "	41	50
פּאלפֿי לאָזע " 40 "	39	70
רודאָלפֿס-לאָזע " 10 "	19	—
סאלם-לאָזע " 40 "	50	25
וואלדשטיינער לאָזע " 20 "	22	—
סט.-גענאָיס לאָזע " 40 "	45	—

לאָזע.

	פֿל.	קר.
סטאניסלויער לאָזע צו 20 גולדען	24	—
פּרעסבורגער לאָזע " 100 "	128	50
דעטטאָ " 50 "	65	50
וואלדשטיינ-לאָזע " 20 "	32	—
ווינדישגרעץ-לאָזע " 20 "	39	—
אונגארישע פּרעמיען-לאָזע צו 100 גולד.	116	75
טהייס-רעגאל-לאָזע	109	—
וויענער לאָזע	123	—

ווערטה-פּאַפּיערע

	פֿל.	קר.
אונגארישע גאָלדרענטע	113	70
אונגארישע פּאַפּיערענטע	86	02
אונגארישע גרונדענטלאסטונגען	96	75
טעמעשוואר-באנאטער	96	25
זיעבענבירגישע	94	25
גאליצישע	98	50
בוקאָווינער	95	50
אונגארישע אייזענבאהן-אנלעהען	130	—
וויינצעהענט-אבלאָזונגס-אָבליגאציאָנען	94	25
פּפֿאנדבריעפֿע דער אונגארישען באָדען-קרעדיט צו 5 איינהאלב פּערצענט	102	—
דער אונגארישען היפּאָטהעקען-באנק צו 5½ פּערצענט	101	50
דער אונגארישען אללגעמיינען באָדען-קרעדיט-אנשטאלט צו 5 איינהאלב פּערצענט	100	—
דעטטאָ צו 6 פּערצענט	100	50
דער אקטיבאנק	89	—
דער נאציאָנאלבאנק	157	—

Eigenthümer u. verantwortlicher Redacteur: M. REIS.

Budapest, 1881. — Druck v. M. Burian, Waitznerboulevard.

טען גראד. פאסט דראָהענד ריעף ער נון דעם פאנדורען צו: „אלזאָ פיהרען זיא מיך זאָגלייך צום שטאאטס-אנוואלטע!" — דער פאנדור פיהרטע דען פרעמדען איין דען צווייטען שטאָק דעם קאָמיטאטס-הויזעס, וואָ דיא שטאאטסאנוואלטשאפט זיך בעפינדעט. היער וואורדע מיט דעם פרעמדען פראָטאָקאָלל איפגענאָממען. ער זאגטע פאָלגענדעס אוים: „איך הייסע דוד סימאָן, בין אוים פאסטוי געבירטיג, 25 יאהרע אלט, אונד וואָהנע געגענווערטיג אין קאַיעשד (נעאָגראדער קאָמיטאט). פאָר אבט מאָנאטען היירעטעטע איך איין יונגעס מעדכען. פאָר קורצעם ערהיעלט איך איינען אנאָנימען (ניכט אונטערשריעבענען) בריעף, אין וועלכעם איך פערשטענדיגט וואורדע, דאס מיינע יונגע פרויא מיט איינעם אישפאן איין פערהעלטניס אונטערהאלטע. איך גלויבטע וואָהל, דאס פיעללייכט נור מיין פיינד אָדער איין פיינד מיינער פרויא דיא אבזיכט האט, דורך איינע זאָלכע פערלייםדונג אונזערן עהע-פריעדען צו שטאָרען. דאָך דיא איפערזוכט בעמעכטיגטע זיך מיינער, וועסהאלב איך דען ענטשלוס פאסטע, דיא זאכע גענוי צו ערפאָרשען. דא איך פפערדע-הענדלער בין, נאהם איך אבשיעד פאָן מיינער פרויא מיט דער בעמערקונג, דאס איך נאך באללאשא-יארמאטה אין געשעפטס-אנגעלעגענהייטען פאהרען מיססע. אין דער טהאט בליעב איך אבער אים דאָרפע ביא איינעם בייערן פערשטעקט. געגען מיטטערנאכט גינג איך צו מיינער וואָהנונג. דאָך דיעזע וואר אבגעשפעררט. מיינע פרויא וואר ניכט צו הויזע. איך איילטע צור וואָהנונג איהרער מוטטער. דאָרט אנגעלאנגט, אָפפנעטע זיך עבען דאס טהאָר. אים וועלכעם דער אישפאן קאם אונד זיך איילענדס אים דונקעל דער נאכט דאפאָן שליך. — איינע איגענבליקע שפעטער קאם מיינע פרויא אים דעם טהאָרע. איך האטטע נון דיא ביטטערע איבערצייגונג, דאס זיא ווירקליך מיט דעם אישפאן איין שטרעפליכעם פערהעלטניס אונטערהאלטע, אונד צוואר זאָגאר אים הויזע דער אייגענען מוטטער! אין מיינער וואוטה דריקטע איך מיינע פיסטאָלע אויף זיא אב, זיא שטירצטע צו באָדען אונד וואר טאָדט. איך צערשמעטטערטע נון דיא פיסטאָלע, וואָרף זיא אין דען באך אונד פליכטעטע נאך דער היפטשטאדט. מיינע געוויססענסביססע ליעסען מיך ניכט צור רוהע געלאנגען, וועסהאלב איך מיך זעלבסט דעם שטראפגעריכטע שטעללע." — עס איזט זעלבסטפערשטענדליך, דאס דער אונגליקליכע אין האפט בעהאלטען וואורדע. איבערדיעס שריעב דיא שטאאטס-אנוואלטשאפט אן דיא קאָמיטאטס-בעהאָרדע אין באללאשא-יארמאטה אונד אן דען אָרטס-ריכטער אין קאַיעשד, אום איבער דיא אנגעלעגענהייט נעהערעס צו ערפאהרען.

* (איינע פרעכע אססעקוראנצ-שווינדעלייא.) אים גראָס-קאָנישא ווירד איבער פאָלגענדען פאלל בעריכטעט: פאָר 4 יאהרען וואורדע נאך אונזערעם אָרטע דיא לייכע איינער פרויא, נאמענס מאנגאבערג, אוים פאריז געבראכט. זיא וואר נעמליך איינע געבאָרענע קאָנישאנערין אונד פערפיגטע אין איהרעם טעסטאמענטע, דאס מאן זיא אין איהרעם געבורטס-אָרטע צור עוויגען רוהע בעשטאטטע. פיעלע מיטגליעדער דער פאמיליע וואַרען אוים פאריז צום לייכענבעגענגניססע מיטגעקאָממען, דיא ביא דיעזער פעראנלאססונג דען אָרטס-ארמען רייכע שפענדען צוקאָממען ליעסען. שפעטער שטעללטען זיא אויך אם גראבע דער פערשטאָרבענען איינען פרעכטיגען, קונסטפאָלל געארבייטעטען דענקשטיין אויף. אללע יאהרע כאם איין מיטגליעד דער פאמיליע פאָן פאריז נאך גראָס-קאנישא, אום אם שטערבע-טאגע דער פערשטאָרבענען אן איהרעם גראבע געבעטע צו פערריכטען! מאן דענקע זיך נון פאָלגענדע איבערראשונג: דער היעזיגע געריכטס-האָף ערהיעלט דיעזער טאגע אוים פאריז דיא מיטטהיילונג, דאס פרויא מאנגאבערג נאָך לעבע אונד געגענווערטיג אים קערקער זיך בעפינדע. עס וואר נעמליך אויף דאס אבלעבען דיעזער פרויא ביא איינער פאריזער אססעקוראנצ - געזעללשאפט דער בעטראג פאָן 170000 פראנקס פערזיכערט. אין דעם הויזע שטארב יעדאָך איינע אלטע ווירטהשאפטערין; דיא פאמיליע ליעס אבער דען טאָדטענ-שיין אויף דען נאמען דער הויזפרויא, נעמליך דער פרויא מאנגאבערג אויסשטעללען, אים זאָ דיא אויף דערען אבלעבען פערזיכערטע בעדייטענדע סוממע בעהעבען צו קאננען. אין קאנישא ליעגט אלזאָ ניכט דיא פרויא מאנגאבערג זעלבסט, זאָנדערן בלאָס איינע אלטע ווירטהשאפטערין דעם הויזעס. דאס אלליעהרליך איין מיטגליעדער דער פאמיליע אם גראבע דער פערשטאָרבענען ערשיען אונד דאָרט געבעטע פערריכטעטע, דאס געהאָרטע נור דאצו, דען שטרעפליכען בעטרוג צו פערדעקען. אין דיענער דעם הויזעס, דער עבען ענטלאססען וואורדע, מאכטע נון ביא דער אססעקוראנצ-געזעללשאפט פאָן דעם פעראיבטען שווינדעל דיא אנצייגע. זאָ כאם דער אונערהאָרטע, פיין איסגעשפאָננענע בעטרוג אן דען טאג. דאס וואר אויך דער גרונד, דאס דיא פערשטאָרבענע ווירטהשאפטערין גלייך אין איינען זארג געלעגט אונד נאך גראָס-קאנישא געפיהרט וואורדע. מאן פירכטעטע יא, דאס אין פאריז יעמאנד דיא פערשטאָרבענע ערקעננען ווערדע, דאס זיא ניכט דיא פרויא מאנגאבערג איזט. אללענפאללס האט דיא פרויא דיא עהרען ערלעבט, דיא מאן איינעם אנדערן ערסט נאך דעם טאָדע ערווייזען קאנן.

* (ווידער איינע בעשעפטיגונג פיר פראנקרייך.) וועהרענד ענגלאנד אין זיד-אפריקא געגען דיא באָערס צו קעמפפען האט, האט פראנקרייך אין נאָרד-אפריקא, נעמליך אין זיינער פראָווינץ אלגיער, געגען דיא רייבער פאָן דעם בענאכבארטען טוניס צו קעמפפען. אם 31-טען מערץ זינד מעהרערע רויב-סאָלדאטען אוים טוניס אין אלגיער איינגעפאללען, עס קאם דאָרט צווישען דיעזען אונד דען פראנצאָזישען סאָלדאטען צו איינעם איילף-שטינדיגען קאמפפע, וואָביא פאָן דען פראנצאָזישען סאָלדאטען 4 געטאָדטעט אונד 13 פערוואונדעט וואורדען. פראנקרייך וויל נון דיעזען רויב-שטאאט טוניס גענצליך מיליטעריש בעזעטצען לאססען.

* (דאס נייע רומענישע קאָניגס-פאאר) ערהאלט נאָך אימער פאָן אללען זייטען גליקווינשע. מייסטענס טרעפפען דיעזע אבער פאָן רומענען איין, דיא אים איסלאנדע לעבען, זאָ אויך פאָן דען צאהלרייכען רומענען אין אונגארן אונד זיעבענבירגען. דיא יודען אין בוקארעסט פייערטען דיא ערהעבונג דעם פירסטען קארל צום קאָניגע פאָן רומעניען אויף זעהר גלענצענדע וייזע. זיא ערשיענען אללע פאָר דעם פאלאסטע דעם קאָניגס פעסטליך געקליידעט. אן דער שפיטצע דעם יידישען צוגעס גינגען דיא דאָרטיגען געמיינדע - בעאמטען מיט דען הייליגען ראָללען (ספרי תורה). דיא יודען האָפפען, דאס דער נייע קאָניג קאראָל זיינע ראנגעס-ערהאָהונג דאצו בענוטצען ווירד, אין זיינעם שטאאטע דיא גלייכהייט דער יודען דורכצוזעטצען. — (וויר ווינשען, דאס דיעזע ערוואַרטונג אלסבאלד אויך אין ערפיללונג געהען מאָגע!)

* (יידישעס פאמיליענ-בוך.) פאָן העררן מ' עהרענטהיילס יידישעס פאמיליענבוך זינד בערייטס 6 העפטע ערשיענען. וויר מאכען נון דיעניגען, וועלכע נור אויף דיא ערסטען זעכס העפטע דיעזעס פאמיליענ-בוכעס פרענומערירטען, דאָרויף איפמערקזאם, אויך אויף דיא לעטצטען 6 העפטע צו פרענומערירען, דאמיט זיא דיעזעס, פאָן אונס זאָ אָפט געריהמטע לעהררייכע בוך גאנץ אונד פאָללשטענדיג האבען.

* (קרעדיט-לאָזע.) דיא קרעדיט-לאָזע ווערדען פאָם יאהרע 1881 ביז 1898 יעהרליך נור דריא ציעהונגען האבען, אונד צוואר אימער: אם 1-טען יענער, אם 1-טען מאי אונד אם 1-טען סעפטעמבער. דיעזעסמאל וואר אלזאָ דיא ציעהונג דער לאָזע ניכט אם 1-טען אפריל, זאָנדערן ווירד ערסט אם 1-טען מאי שטאטטפינדען.

פליעהען, וויא איין פאָגעל אוים דעם קעפיג: דאָך וועגן איך עס טהון זאָללטע, ווירדע איך אים שלאָססע גלייך דעם מאָרגענס פעהלען, וואָראוים ענטדעקונג אונד זאפאָרטיגע פערפאָלגונג ענטשטעהען מיססען. איך מיס צוריקבלייבען אונד אייערע פלוכט איינע צייט לאנג צו פערבערגען זוכען. דיא שורקען האלטען איך פיר האלב פערגיפטעט אונד פיר קראנק; איך ווערדע זאגען, דאס איהר אין אייערעם שלאפצימער צו בעטטע ליעגט אונד מיט ניעמאנדעם שפרעכען וואָללעט. מאָגע דער הימעל מיר דיעזע ליגע פערצייהען, דא זיא נאָטהווענדיג איזט."

„אונד זאָלל איך דענן אללײן מיט דיעזעם פרעמדען רייזען? ווירד עס מיר דאנן ניכט נאָך עהער שאנדע ברינגען, וועגן איך מיט איינעם פרעמדען מאנגע ענטפליעהע."

„„ניין, גנעדיגע פרויא, פירכטעט ניכטס. דער אלטע מאנן מיינט עס גוט מיט איך. נון וויססעט, דיעזער אלטע הויזירער איזט פאָם הערען טרעסיליאן היערהער געשיקט וואָרדען."" —

דער בלאססען אמי שטיעג נון דאס בלוט אין דיא וואנגען. שיעקען אונד פריידע בעמעכטיגטען זיך איהרער. נאך קורצער איבערלעגונג זאגטע זיא: „וועגן ער פאָן טרעסיליאן געשיקט איזט, זאָ וויל איך מיך זיינעם שוטצע אנפערטרויען, דענן ניע גאב עס איינען מאנן, דער פרייער וואר פאָן ניעדריגקייט, פאלשהייט, אָדער אייגענניטץ, אלס טרעסיליאן. — אך! אונד וויא האבע איך איהם זיינע טרייע פערגאָלטען!"

„„לאססעט דאס, מילאדי! וויר מיססען איילען,"" זאגטע יאננעטטע.

מיט האסטיגער איילע בראכטען זיא דיא וועניגען נאָטהיגען זאכען צוזאממען, וועלכע דיא גרעפין אמי מיטנעהמען זאָללטע. אונד וועלכע יאננעטטע מיט שנעללינקייט אונד געשיקליכקייט צו איינעם קליינען בינדעל צוזאממענפאקטע, אינדעם זיא ניכט פערגאס, אויך דען קליינען יוועלענ-קאסטען איהרער הערין מיטצונעהמען, דאמיט זיא אויך פאר געלד-פערלעגענהייטען געשיטצט זיין זאָלל. דיא גרעפין אמי מוססטע דאנן דיא אלטען קליידער פאָן יאננעטטע אנציעהען, דאמיט מאן זיא אויף דעם וועגע פיר דיא מאגד דעם אלטען הויזירערס האלטען קאננע.

אינצווישען וואורדע עס שפעט אין דער נאכט, אללעס אים שלאָססע האטטע זיך בערייטס צור רוהע בעגעבען אונד לאג אים טיעפען שלאפע. יאננעטטע האטטע דען שליססעל צום הויזע, זאָ וויא אויך איינען הויפטשליססעל צום הינטער-טהאָרע דעם שלאָסגארטענס, אונד קאָננטע דאהער טהיר אונד טהאָר אפפנען.

אמי אונד יאננעטטע פערליעסען נון מיט לייזען שריטטען דאס שלאָס אונד איילטען אין דען גארטען, היער וואר אללעס שטילל: זיא קאָננטען דאהער רוהיג איהרען וועג פאָרטזעטצען. — פלאָטצליך האָרטען זיא איין העממערן אונד קלאָפפען, זיא בליקטען אום אונד זאהען אין איינעם ניעדער געלעגענען צימער דעם שלאָססעס איין ליכט ברעננען. — אמי ערשראָק, זיא גלויבטע זיך שאָן פערראַטען, אבער יאננעטטע זאגטע איהר: דאס איזט דיא קאממער דעם אלכעמיסטען אלאסקאָ, וואָ ער אם ליעבסטען אום 12 אוהר, אין דער גייסטער-שטונדע, וועניגסטענס אין זיינער איינבילדונג, דאס גאָלד מאכט. ער איזט איינער פאָן דענען, וועלכע נאכטס וואכען, אום אונהייל אנריכטען צו קאָננען. דיעזער מאנן האט נאָך מיינעם נאָלד-ווישיגען פאטער געהאָלפען! עס וואר איין אונגליק, דאס דיעזער מאנן היערהער קאָממען מוססטע, דעססען יעדען פאָן אירדישען רייכטהימע אונד איבעראירדישער אונד איבערמענשליכער קעננטניס דען קאָפף מיינעס פאטערס נאָך מעהר אין פערווירונג בראכטע.

מיטטלערווייל ערריכטען דיעזע פליכטלינגע דאס טהאָר דעם שלאָסגארטענס; היער בליעב יאננעטטע שטעהען אונד זאגטע: „„נון, גנעדיגע פרויא! היער איזט דער וועג צו אייערער ווייטערן פלוכט. אוים דעם שלאָססע וויר איהר דרויסען, אונד נון זאגט, וואָהין וואָללט איהר פליכטען?"" —

„אך! יאננעטטע, אן דאס ציעל מיינער פלוכט האבע איך נאָך ניכט געדאכט; פאָרלייפיג וואר עס מיר נור דאַרום צו טהון, דיעזע מאָרדער-האָהלע צו פערלאססען. נון אבער וויים איך זעלבסט ניכט, וואָהין איך מיך ווענדען זאָלל." זאגטע אמי.

„„נון, מילאדי! איך מיינטע, איהר וואָללעט אין דאס הויז אייערער עלטערן צוריקקעהרען, וואָ איהר דער ליעבהייט אונד דעם שוטצעס געוויס זייד.""

„אך, מיין גוטעס קינד, דוא ווייסט ניכט, דאס צווישען מיר אונד דעם הויזע מיינער עלטערן נאָך איין ווייטעס מעער מיט פיעלען שוויעריגקייטען אונד הינדערניססען ליעגט. דיא רייזע ווירד מיט פיעלען געפאהרען פערבונדען, אונד איך וויים ניכט, אָב איך מיינע עלטערן אין פאָרטונאל נאָך אויפפינדען קאָננטע."

„„זאָ זאָללטעט איהר מיט דיעזעם הויזירער צו טרעסיליאן רייזען."" זאגטע יאננעטטע.

(פאָרטזעטצונג פאָלגט.)

פערשיעדענע נייאיגקייטען.

*) (קראָנפּרינץ רודאָלף אין ירושלים.) אים דער היילינגען שטאדט ווירד בעריכטעט: אונטער דען געשענקען, וועלכע זיינע האָהייט פאָן דען פערשיעדענען היער וואָהנענדען קאָנפעססיאָנען ערהיעלט, דירפטען פאָלגענדע צווייא דיא אינטערעססאנטעסטען זיין: איין קינסטליך געארבייטעטער שפאציערשטאָק, דער אויס דעם צווייגע איינעס ביימעס געארבייטעט וואורדע, דער עטווא דרייא פיערטעל-שטונדע וייט פאָן „חברון" זיך בעפינדעט. עס זאָלל דיעס יענער בוים זיין, אונטער וועלכעם אברהם אבינו ע"ה איינסט דיא 3 „מלאכים" בעווירטהעטע, דיא איהם דיא געבורט זיינעס זאָהנעס „יצחק" פערקינדעטען. דיעזער בוים (אשל אברהם) בעפינדעט זיך אין איינעם האָפע, וואָ איינסט דיא וואָהנונג פאָן אברהם ושרה ע"ה זיך בעפאנד. דיא אראבער נעננען דיעזען האָף: „רמת חביב אל" („דיא האָהע דעס ליעבלינגס גאָטטעס") עס וואר דיעזער בוים אונטער דען אין דער „תורה" גענאננטען „אלוני ממרא" דער האָכסטע. וועהרענד אללע איבריגען אים לויפע דער יאהרטויזענדע פערשוואונדען זינד, בליעב דער איינציגע בוים, אונטער וועלכעם דיא ענגעל בעווירטהעט וואורדען, ביז אויף דען היוטיגען טאג אונפערלעטצט. — דאס צווייטע געשענק איזט איינע אויס שטיין געארבייטעטע ביבעל, געפיללט מיט ערדע דעס היילינגען לאנדעס. אויף דער ביבעל בעפינדעט זיך איינע אינשריפט אין גאָלדענען בוכשטאבען, וועלכע וויא פאָלגט לויטעט: „דיינע קנעכטע היילינגען איהרען שטיינען אונד ליעבקאָזען איהרע ערדע!" (רצו עבדיך את אבניה ואת עפרה יחננו.) דיא אינשריפט איזט דייטש אונד לאטייניש. דא דיעזעלבע איינענטליך נור דיא איבערזעטצונג איינעס ווערזעס (פסוק) אים „תהלים" איזט, ווירדע עס געוויס פאססענדער געוועזען זיין, ווענן דיא אינשריפט אין „לשון הקודש" אויף דער ביבעל אנגעבראכט וואָרדען וועריע! — אונטער דען 21 דעפּוטאציאָנען, וועלכע זיינע האָהייט אין דער היילינגען שטאדט עמפפאנגען האט, מאכטע דיא אויס זיעבען מיטגליעדערן בעשטעהענדע ראבבינער-דעפּוטאציאָן דעס עסטערייכ-אונגארישען „כולל" איינען זעהר גינסטיגען איינדרוק דורך איהר עהרווירדיגעס אויסזעהען. דער קראָנפּרינץ שפּראך יעדעס איינצעלנע מיטגליעד דיעזער דעפּוטאציאָן זעהר פריינדליך אן אונד ערקונדיגטע זיך איבער דיא פערהעלטניססע דעס עסטערייכ-אונגארישען „כולל". אלס זיינע האָהייט איינע שטונדע שפּעטער דיא וועסטמויער (כותל מערבי) דעס היילינגען טעמפּעלס בעזוכטע, פאנד ער דאָרט צאהלרייכע יודען, דיא איהרע געבעטע פערריכטעטען. דאס מאכטע אויף זיינע האָהייט איינען איבערוועלטיגענדען איינדרוק. אויך היער שפּראך ער איינינע יודען אן, דערען פראָממע אנדאכט ער זאָ זעהר בעוואונדערטע, דאס דער מאלער פּויזינגער אויף בעפעהל דעס קראָנפּרינצען איין בילד מאלען ווירד, וועלכעס דיא אנדעכטיגען יודען ביא דער כותל מערבי אונד דען קראָנפּרינצען צור דארשטעללונג בריינגען ווירד.

*) (דיא האָכצייט דעס קראָנפּרינצען רודאָלף) פינדעט לויט אנזייגע אים אמטסבלאטטע נונמעהר אונאויפשיעבבאר אם 10-טען מאי שטאטט. דיא פּרינצעססין-בראוט שטעפאניע רייזט אין בעגלייטונג איהרער עלטערן, דעס בעלגישען קאָניגס-פּאארעס, אונד איהרער שוועסטער, פּרינצעססין קלעמענטינע, אם 5-טען מאי פאָן ברינסעל אב. אם 6-טען טרעפפען דיא האָהען הערשאפטען אין זאלצבורג איין, וואָ זיא פאָם קראָנפּרינצען רודאָלף עמפפאנגען ווערדען. אין וויען ווירד דיא האָהע בראוט פאָן איהרען קאיזערליכען אונד קאָניגליכען מאיעסטעטען, פאָן אללען ערצהערצאָגען אונד ערצהערצאָגיננען עמפפאנגען אונד אין אָפפענעם וואגען נאך שאָנברונן געפיהרט ווערדען. אם 8-טען מאי ווירד דאס האָהע בראוט-פּאאר אין געגענווארט דער עלטערן דיא פערשיעדענען בעגליקווינשונגס-דעפּוטאציאָנען עמפפאנגען. אם 10-טען פינדעט דיא טרויאונג שטאטט, דיא פאָן דעם קארדינאל פירסט-ערצבישאָף שווארצענבערג פאָללצאָגען ווירד. היעראויף פאָלגען בעללע אונד פעסטע ביים פירסטען שווארצענבערג, ביים דייטשען געזאנדטען פּרינץ רייס, ביים פירסטען האָהענלאָהע אונד מעהרערען אנדערען. — נור דיא שטאדט וויען דארף אוס דיעזער פריידיגען פעראנלאססונג קיינען באלל געבען, זיא האט היעפיר וואָהל דען בעטראג פאָן 40,000 גילדען בעשטיממט. דאָך האט זיינע מאיעסטעט וויעדערהאָלט פערפיגט, דאס דיעזע סוממע אונטער דיא ארמען דער רעזידענצ-שטאדט פערטהיילט ווערדע, דאמיט אויך דיעזע אם 10-טען מאי זיך איינען „גוטען טאג" מאכען קאָננען.

*) (דיא רייכסטאגס-ארבייטען.) אין דער פרייטאגס אבגעהאלטענען פערזאממלונג דער רעגיערונגס-פּארטייא ערקלערטע העער פאָן טיסא פאָלגענדעס: „אם 8-טען דיעזעס ווערדען דיא זיטצונגען דעס רייכסטאגעס ביז נאך דען אָסטער-פייערטאגען אונטערבראָכען ווערדען. ביז צום 8-טען ווערדען נור איינינע קליינע געזעטצ-ענטווירפע ערלעדיגט ווערדען. אם 25-טען אפּריל בעגיננען דיא זיטצונגען וויעדער. דא ווערדען פאָלגענדע געגענשטענדע צור פערהאנדלונג געלאנגען: דיא פעסטסעמלינער איזענבאהן, דער האנדעלס-פערטראג מיט דייטשלאנד אונד דיא רעגעלונג דער אונגארישען גאָלד-רענטע. וואנן דער רייכסטאג גענצליך זיינע זיטצונגען איינשטעללט, קאנן היינטע נאָך ניכט גענויא בעשטיממט ווערדען." (העער טיסאָ צעהלט דאס געזעטץ איבער דיא ציוויל-עהע נור נעבענבייא אונטער יענען ארבייטען אויף, וועלכע נאָך דער געגענווערטיגע רייכסטאג ערלעדיגען זאָלל. דיא רעגיערונג האט איינען זאָלכען געזעטצ-ענטוואורף בלאָס אונטערברייטעט, דאמיט מאן זיא ביא דען נעכסטען דעפּוטירטען-וואהלען ניכט אלס „פרייהייטס-פיינדליך" פערשרייע. יעטצט קאנן דערזעלבע גאנץ גוט יאהרע לאנג ליעגען בלייבען. דעסטאָ בעססער! וויר בראוכען דיעזעס געזעטץ — ניכט!)

*) (איין יידישער פרויען-מאָרדער אויס אייפערזוכט.) דיעזער טאגע מאכטע אין דער הויפּטשטאדט דיא זעלבסטאנצייגע איינעס יודען, דער דיא איינענע פרויא אויס אייפערזוכט ערשאָססען, פיעל אויפזעהען. — דער פאלל איזט פאָלגענדער: איין יונגער מאנן אויס דער פּראָווינץ, אים אלטער פאָן 25 יאהרען, קאם פאָריגען דאָננערסטאג אין דיא הויפּטשטאדט אונד איילטע געראדע צום קאָמיטאטס-הויזע. היער גינג ער לענגערע צייט אין איינפערקעננבארער אויפרעגונג אויף אונד אב. ער מאכטע העפטיגע בעוועגונגען מיט בידען הענדען, שלוג זיך אָפטערס פאָר דער שטירנע אונד מורמעלטע אונפערשטענדליכע ווערטע פאָר זיך הין, דיא פאָראיבערגעהענדען גלויבטען, עס זייא דיעס איין האלבוואהנזינניגער. אויך דער טהאָרהיטער דעס קאָמיטאטסהויזעס וואורדע אויף דען זאָנדערבארען יונגען מאנן אויפמערקזאם; ער וואוסטע ניכט, אָב מאן עס היער מיט איינעם האלבפעררייקטען צו טהון האבע, אָדער מיט איינעם שווערען פערברעכער, דער פאָן געוויססענסביססען געפלאגט ווירד. ער ריעף דאהער איינען פאנדורען הערבייא, דער דאס ווייטערע פערהאלטען דעס פרעמדלינגס בעאָבאכטען זאָלל. אלס דער יונגע מאנן דען פאנדורען אין זיינער נעהע ערבליקטע, איילטע ער אויף דענזעלבען צו אונד ריעף אין גראָסער אויפרעגונג: „פערהאפטען זיא מיך זאָגלייך!" — דער פאנדור זעלבסט וואורדע פאָן דעם בענעהמען דעס אויפגערעגטען פרעמדען פיר דען ערסטען אויגענבליק פראפּפירט אונד אנטוואָרטעטע: „איך האבע קיינען אויפטראג, זיא צו פערהאפטען; איך ווייס ניכט, אָב זיא ירגענד איין פערברעכען פעראיבט האבען. געהען זיא צום שטאאטס-אנוואלט, דער ווירד זיא אויסהאָרען, אונד ווענן עס נאָטהיג זיין זאָללטע, אויך איהרע פערהאפטונג אנאָרדנען!" — ביא דעם יונגען מאננע עררייכטע אינצווישען דיא אויפרעגונג דען האָכס-

---

פֿאָלליעטאָן.

צווייא שוועסטערן.

(100-טע פאָרטזעטצונג.)

אלס יעאננעטטע געגען אבענד צוריקקעהרטע, פאנד זיא איהרע הערדין אמי אויף דעם דיוואן ליעגענד, מיט בלאססעם געזיכטע אונד מאטטעם אויגע. יעאננעטטע גלויבטע, איהרע הערדין זייא אָהנמעכטיג, זיא בעריהרטע דיעזע דאהער מיט דער האנד אונד שיטטעלטע זיא, דאמיט זיא צו זיך קאָממע. אמי ערהאָב דען קאָפּף אונד זאה איהרע דיענערין מיט פערשטאָרטען בליקען אן, אונד שטאממעלטע דיא וואָרטע: „יעאננעטטע! איך האבע דאס גיפט געטרונקען." —

„„טהוט ניכטס! (אנטוואָרטעטע יעאננעטטע) דער טרונק ווירד אייך ניכט שאדען, שטעהעט אויף, ווערפט דיעזע שלאפזוכט פאָן אייערען גליעדערן אונד ענטפערנט דיעזע פערצווייפלונג אויס אייערעם געמיטהע.""

„יעאננעטטע! שטאָרע מיך ניכט! לאס מיך אין פריעדען, לאס מיין לעבען רוהיג דאהין שווינדען, איך האבע אָהנעהין קיינע פריידע מעהר דאראן, איך בין פערגיפטעט."

„„דאס ווירד איהר ניכט, טהייערסטע לאדי! וואס איהר געטרונקען האבט, קאנן אייך ניכט שאדען. איך איילטע צוריק, אום אייך צו זאגען, דאס אייך דער וועג צום ענטפליהען געאָפפנעט איזט.""

„צום ענטפליהען? (ריעף אמי עטוואס הייטערער) אבער אך! עס קאָממט צו שפּעט!"

„„ניכט דאָך! טהייערסטע לאדי! שטעהעט אויף, נעהמעט מיינע האנד אונד געהעט אים צימער אויף אונד אב; לאססעט ניכט דורך דיא איינבילדונג דיא ווירקונג דעס גיפטעס נאָך גראָסער זיין. וויר האבען היער יא פאָן דעם הויזירער איין גיפטעס געגענמיטטעל. — יא, היער איזט עס, נעהמעט! פיהלט איהר ניכט, דאס איהר אייערע גליעדער יעטצט פאָלקאָממען געברויכען קאָננט?""

„דיא ערשטארונג שיינט וואָהל נאכצולאססען, (זאגטע אמי) אבער איזט עס דען ווירקליך זאָ? האבע איך ניכט טאָדטליכעס געטרונקען? וועהרענד דוא פאָרט וואַרסט, וואר וואַרניא היער, אונד נאָטהיגטע מיך, דען שרעקליכען טראנק צו נעהמען. — אָ! יעאננעטטע! דיעזער טראנק מוס טאָדטליך זיין, דענן ניע וואורדע איין אונשעדליכער טראנק פאָן איינעם זאָלכען מונד-שענק דארגעריכט."

„„מאָגליך, גנעדיגע פרויא, אבער גאָטט פערניכטעטע אים פאָראויס דען פּלאן דער באָזען, ער גיבט דאס הייל-מיטטעל פאָר דער קראנקהייט. האבט איהר מיט וואַרנייא איינען קאמפּף דאבייא געהאבט?""

„אים הויזע וואר אללעס שטילל, (אנטוואָרטעטע אמי) דוא פאָרט, אונד ניעמאנד אלס ער, דער צו יעדעם פערברעכען פעהיג איזט, אים צימער. איך מאכטע נור דיא בעדינגונג, דאס ער מיך פאָן זיינער פערהאסטען געגענווארט בעפרייע אונד טראנק דאס, וואָצו ער מיך גענאָטהיגט. — אבער לאססען וויר דאס, דוא שפּריכסט פאָם ענטפליהען. אָ! קאָננטע מיר דיעזע פלוכט געלינגען."

„„זייד איהר שטארק גענוג, דיא נאכריכט צו ערטראגען אונד דען פערזוך צו מאכען?""

„שטארק? (ריעף אמי) פראגע דען פערפאָלגטען הירש, ווענן דיא צעהנע דעס יאגד-הונדעס נאך איהם שנאפּפען, אָב ער שטארק גענוג איזט, איבער יעדען גראַבען הינוועגצושפּרינגען? איך בין צו יעדער אנשטרענגונג פעהיג, ווענן זיא מיך פאָן דיעזער מאָרדער-גרובע היער ענטפערנט." —

„„זאָ האָרט מיך דענן אן! (זאגטע יעאננעטטע) יענער הויזירער, דער אייך דאס מיטטעל געגען גיפט פערקויפטע, מיינט עס מיט אייך גוט, וואָפאָן איך פאָללקאָממען איבערצייגט בין. ער שפּראך מיך וויעדער איינינעמאל אויף איינע פערשטעקטע וויזע, ער האט מיר דען פּלאן צו אייערער פלוכט פאָרגעלעגט, דען אויך איך פיר אויספיהרבאר פינדע. איך וואר עבען פאָרטגעאיילט, אום איהן אויפצוזוכען; זאָ עס דונקעל ווירד, וואַרטעט ער אם הינטערטהאָרע דעס שלאָסגארטענס מיט מיטטעלן צו אייערער פלוכט. אבער האבט איהר קאָרפּער-שטערקע אונד מוטה גענוג? קאָננט איהר דאס אונטערנעהמען וואגען?""

„ווער פאָר דעם מאָרדע פליעהט, פינדעט שאָן גענוג קאָרפּער-קראפט. (זאגטע אמי) ווער דער שאנדע ענטפליעהען וויללו, דער שאפפט זיך זעלבער דען מוטה. — דער געדאנקע, דעם שורקען וואַרניא אונד דעם שורקען פאָן דיינעם פאטער צו ענטרינגען, וועלכע מיין לעבען אונד מיינע עהרע בעדראָהען — דיעזער געדאנקע ווירדע מיר קראפט פערלייהען, מיינע שוואכע גליעדער צו געברויכען."

„„אין גאָטטעס נאמען דענן, מילאדי! (זאגטע יעאננעטטע) איך מוס אייך „לעבע וואָהל" זאגען אונד אייך דעם שוטצע גאָטטעס אנפערטרויען.""

„וויא? (ריעף אמי ערשטוינט) ווירסט דוא ניכט מיט מיר צוזאממען ענטפליעהען? זאָלל איך דיך פערליערען? איזט דיעס דיין טרייער דיענסט."

„„מילאדי! איך ווירדע עבען זאָ גערנע מיט אייך